

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

КУЛЬТУРА СХОДУ

підготовки бакалавра

спеціальності 034 Культурологія

освітньо-професійної програми Культурологія

Силабус навчальної дисципліни «КУЛЬТУРА СХОДУ» підготовки бакалавра галузі знань 03 гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, за освітньою програмою Культурологія

Розробник: Пригода-Донець Т. М. – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Столярчук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології

протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Столярчук Н. М.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: бакалавр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 2 курс
		Семестр – 3 семестр
		Лекції – 30 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) – 34 год.
		Самостійна робота -74 год.
		Консультації - 12 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Пригода Таміла Миколаївна**

Науковий ступінь: **кандидат філософських наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 099 0715762, 097 4962592

ел. адреса: tamprygoda@gmail.com

З розкладом можна ознайомитись на офіційному сайті ВНУ імені Лесі Українки, зокрема за посиланням: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Культура Сходу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності «Культурологія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Культура Сходу» є культура Сходу (культура Японії, арабомусульманський культурний регіон, сучасні тенденції у східних культурах). Поняття культури Сходу, звичайно, є досить умовним. Тому сфера пізнавального інтересу обмежується і визначається зверненням до конкретних культурних феноменів. Важливими моментами курсу є спроба порівнювати східну і західну моделі, парадигми та історії культури, огляд ментальних особливостей населення азійського регіону з їх проектуванням на культурну і духовно-ціннісну специфіку культурного процесу, сучасні тенденції в культурі в азійському регіоні.

2. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Первісна культура», «Культура давніх цивілізацій», «Етнокультурологія», «Основи культурології», інші.

Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета викладання навчальної дисципліни - представити феномени культури східного регіону у всій його багатоманітності і різноплановості (на прикладі культури Японії, арабомусульманської цивілізації, сучасних тенденцій Сходу). Основними

завданнями вивчення дисципліни є формування культурологічних уявлень про визначні культурні досягнення Сходу в історико-культурному, мистецько-художньому, релігійно-духовному контекстах; осмислення культурних феноменів Японії (Синто, дзен, японська поезія, театр, побут, інше), арабомусульманської цивілізації (іслам, філософія, наукові знання, вільнодумство, мистецтво, архітектура, література), актуальні процеси в сучасному культурному просторі (архітектура, кіно, література, образотворче мистецтво).

3. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Фахові компетенції (ФК):

ФК 3. Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів;

ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.

ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації. Здатність до критичного усвідомлення варіативності культурологічних знань та навичок відповідно до завдань та специфіки конкретної ситуації і соціокультурних умов.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН 7. Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.

ПРН 8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

У контексті формування вищезазначених професійних компетентностей студенти мають

- ✓ знати основні етапи становлення і розвитку культури Японії, особливості релігійних практик (синтоїзм, дзен-буддизм), мистецькі традиції в літературі, театрі живописі, графіці, архітектурі, ідеї естетики дзен;
- ✓ знати основи віровчення ісламу, його основні течії;
- ✓ визначати специфіку наукових та філософських ідей арабського Сходу;
- ✓ аналізувати арабомусульманське мистецтво (література, архітектура, графіка, прикладні жанри);

- ✓ володіти основними поняттями, категоріями та концептами культури Сходу у їх динаміці та розвитку.
- ✓ Визначати основні тенденції й досягнення культурного розвитку сучасного Сходу;
- ✓ динамічно аналізувати основні феномени культури Сходу у контексті цілісного східного культурного регіону;
- ✓ порівнювати основні етапи становлення, поняття, ціннісні аспекти східної і західної парадигми культури;
- ✓ вибудовувати певні культурологічні метаморфози становлення певних явищ Сходу від їх витоків до сучасності;
- ✓ толерантно осмислювати основні ідеї та основи віровчень ісламу, буддизму, дзен-буддизму, синтоїзму, даосизму, християнства у контексті історії культури та сучасної культур-рефлексії;
- ✓ з'ясовувати культурологічні передумови та наслідки культурних просів східної культури.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Культура Японії						
Тема 1. Особливості японського світогляду. Етнопсихологія японців	12	2	2	6	2	ДС/4
Тема 2. Релігійні традиції: синтоїзм, дзен-буддизм	11	2	2	6	1	ДС/4
Тема 3. Японське мистецтво. Естетика дзен	17	4	4	8	1	ДС/2+ P/2
Тема 4. Театр і література. Японська поезія	15	2	4	8	1	ДС/4 або ДС/2+P/2
Модульна контрольна робота						МКР/20
Разом за модулем	55	10	12	28	5	36
Змістовий модуль 2. Арабо-мусульманська культура						
Тема 5. Іслам як світова релігія. Особливості арабського менталітету	16	4	2	8	2	ДС/4
Тема 6. Розвиток науки і філософії. Вільнодумство	13	2	4	6	1	ДС/4
Тема 7. Арабське мистецтво: література, музика, архітектура	17	4	4	8	1	ДС/4 або ДС/2+P/2
Модульна контрольна робота						МКР/20
Разом за модулем 2	46	10	10	22	4	32
Змістовий модуль 3. Східний культурний регіон: сучасність						
Тема 8. Східний кінематограф	15	2	4	8	1	ДС/4 або ДС/2+P/2
Тема 9. Сучасна архітектура	17	4	4	8	1	ДС/4 або ДС/2+P/2
Тема 10. Літературний процес	17	4	4	8	1	ДС/4 або ДС/2+P/2
Модульна контрольна робота						МКР/20
Разом за модулем 3	49	10	12	24	3	32
Всього годин / Балів	150	30	34	74	12	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, МКР– модульна контрольна робота, Р – реферат, або ж аналітичне есе.

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. Самурайська етика.
2. Буддизм і даосизм: точки дотику.
3. Махаяна і Ваджраяна як основа дзен-буддизму.
4. Мінімалізм та естетика дзен.
5. Бойові мистецтва Японії.
6. Ісікава Таку боку: життя і творчість.
7. Японський театр і сучасна театральна культура: взаємовпливи.
8. Мекка і Медина як місця паломництва.
9. Атеїстичні ідеї та іслам.
10. Арабська наука і європейський світ: характер взаємин.
11. Мавританська традиція в архітектурі.
12. Особливості образності у перській поезії.
13. Іслам у західноєвропейському культурному просторі.
14. Ісламський фундаменталізм: історія і сучасність.
15. Творчість Ж. де Ле Корбюзьє в Азії.
16. Західне кіно і східні бойові мистецтва: досвід взаємодії.
17. Смарт-місто в азіатській урбаністиці.
18. Рецензія на фільм «Весна, літо, осінь, зима... і знову весна».
19. Кінематографічна творчість Такеши Китано.
20. Культурологічні алюзи на фільм «Герой».
21. Літературний авангард і східна література.
22. Творчість Х. Мураками і Японія.
23. Феномен аніме у японській та світовій культурі.
24. Східні духовні практики у сучасному світі.
25. Арабська хореографія: особливості становлення.
26. Ібн-Сіна та європейська медицина.
27. Арабська музика: естетика, інструменти, сучасні інтерпретації.
28. Свідоме споживацтво та естетика дзен.
29. Азійське кіно і фестивальна культура.
30. Феномен азійських країн-«тигрів»: культурологічний вимір.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомі причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом індивідуальні завдання (*проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе*) мають продемонструвати поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих

іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування). подання робіт, які є не вашими особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання. Диференційований залік проводиться в терміни, визначені деканатом у 2-му семестрі. Студентам, що не з'явилися на диференційований залік з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання заліку відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, завданням якого є перевірка студентами вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з філософськими текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок письмової та усної самопрезентації.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Модульний контроль здійснюється у формі написання контрольних робіт. На модульну контрольну роботу виносяться питання, розглянуті під час вивчення змістового модуля на лекціях, семінарах і самостійно.

V. Підсумковий контроль

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (max=40 балів)										Модульний контроль (max=60 балів)			Загальна кількість балів
Модуль 1										Модуль 2			100
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			МКР 1	МКР 2	МКР 3	
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	20	20	20	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				
16				12			12						
40										60			

**Максимальна кількість балів,
яку може отримати студент за види навчальних робіт:**

Семінарські заняття (за роботу на одному занятті – 4 бали; у тому числі – відповідь на питання – 3 бали, доповнення – 2 бали) – мах 40 балів;

модульна контрольна робота 1 – мах 20 балів;

модульна контрольна робота 2 – мах 20 балів;

модульна контрольна робота 3 – мах 20 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- власна точка зору на проблему;
- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- комплексний підхід до питань курсу,
- культура диспуту,
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- вміння аргументовано і коректно відстоювати власну позицію,
- творчий підхід, самостійність мислення.

Повне й глибоке змістовне розкриття питань по темі оцінюється 4 балами; достатній рівень розкриття – 3 балами; часткове розкриття – 2 балами; поверхнєве й неповне розкриття – 1 балом; якщо зміст теми зовсім не розкрито – 0 балів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, у випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид індивідуальних завдань (наприклад, перездати якусь тему, написавши підсумковий реферат, есе тощо). На екзамен виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Перелік питань до екзамену

1. Японська культура у контексті світової та східної культур.
2. Погляд як глибинна структура японської культури.
3. Особливості японського характеру.

4. Особливості Синто як етнічної релігії японців.
5. Дзен-буддизм: особливості вчення.
6. Синто і дзен: особливості співбуття.
7. Дзен-буддизм і практика повсякденного життя японця.
8. Японські свята.
9. Коан як практика дзен.
10. Естетика дзен: основні категорії.
11. Дзен у сучасному культурному просторі.
12. Японські бойові мистецтва.
13. Токіо – столиця Японії.
14. Японський живопис. Суміє.
15. Особливості японського побуту.
16. Філософія і практика чайної церемонії.
17. Мінімалізм, усвідомлене споживацтво та дзен-буддизм.
18. Садово-паркова культура в Японії.
19. Традиційна японська графіка.
20. Традиції театру но і кабукі.
21. Феномен поезії серця. Танка. Хокку.
22. Іслам як світова релігія: основні етапи становлення.
23. Основи віровчення ісламу.
24. Мусульманський культ.
25. Етично-моральні норми ісламу.
26. Мусульманство й особливості арабської етнопсихології.
27. Основні напрямки в ісламі.
28. Поняття джихаду в ісламі: історія і сучасність.
29. Суфізм як течія в ісламі.
30. Феномен арабської літератури доби середньовіччя. Поезія X-XV століття.
31. Життя і творчість Омара Хайяма.
32. Феномен орнаменту в арабо-мусульманському мистецтві.
33. Архітектурні особливості: храмове зодчество, садово-паркова культура, палацове будівництво.
34. Феномен Авіценни (Ібн-Сіні) у європейському світі.
35. Особливості суфійської музики.
36. Життя і творчість Омара Хаяма.
37. Феномен вільнодумства в середньовічній арабській науці.
38. Іслам в сучасному західному світі. Ісламський фундаменталізм.
39. Арабська наука і європейський світ.
40. Сучасні тенденції в архітектурі. Особливість східного міста.
41. Авангард і сучасне мистецтво Сходу.
42. Метаморфози східних мистецтв і західної культури.
43. Феномен японського кіно в сучасному кінематографі. Акіро Куросава.
44. Субкультури XX століття і східні духовні практики.
45. Китайський кінематограф: перемоги на європейських кінофестивалях.
46. Індійське кіно: особливості традиційної естетики.
47. Західна література і східні традиції: характер взаємозв'язку.
48. Кобо Абе і світова література.
49. Феномен Муракамі в Японії і в світі.
50. Сучасна китайська культура: європейські цінності і східна екзотика.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література

1. Арабская поэзия в средние века. – М., 1975
2. Бенарес К. Дзен без учителя. – К., 1996
3. Бібліотека світової літератури. <https://www.ukrlib.com.ua/books-zl/bookof.php?id=446>
4. Дзен-буддизм. – Бишкек, 1993
5. Завадская Е. В. Культура Востока в современном западном мире. – М., 1977
6. Ибн-Сина. Избранные философские произведения. – М., 1980
7. Іслам і українське суспільство: соціальні та політичні аспекти. К., 2004
8. Ісламська ідентичність в Україні. К., 2005.
9. Календар Японії. <https://www.dilovamova.com/index.php?page=142&calendar=japan-holidays>
10. Кримський А. Історія Туреччини. К.–Львів, 1996
11. Коран. Дослідження, переклад (фрагмент) і коментарі Валерія Рибалкіна. К., 2002
12. Котрелл Т., Зігмонд Д. Будда. Офіс Будди. Давнє мистецтво пробудження через сумлінну роботу. К., 2020
13. Котрелл Т., Зігмонд Д. Будда Діста Будди. Давнє мистецтво скинути вагу, не втрачаючи здорового глузду. К. 2020
7. Мигунов А.С. Vulgar. Эстетика и искусство во второй половине XX века. – М., 1991
8. Накорчевский А.А. Японський буддизм. – СПб., 2004
9. Накорчевський А.А. Синто. – СПб., 2003
10. Одинокий сверчок. Классические японские трехстишия хайку. – М., 1987
11. Памук А. Вибрані твори. М., 2013
12. Поетичні майстерні. Японська поезія хайку.
<https://maysterni.com/user.php?id=987&t=1&sf=1>
13. Пронников В.А., Лиданов И.Д. Японцы: Этнографические очерки. – М., 1983
14. Радівілов Д. Іслам. http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe?&I21DBN=EIU&P21DBN=EIU&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=eiu_all&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=TRN=&S21COLOR TERMS=0&S21STR=Islam
15. Роузентал Ф. Торжество знания. Концепция знания в средневековом исламе. – М., 1978

16. Самохвалова В.И. Традиционные японские искусства. – М., 1989
17. Стрелкова А. Буддизм. Філософія порожнечі. К.: 2015
18. Сторн И.А. Персидская литература. – М., 1972
19. Судзуки С. Свідомість Дзен, Свідомість початківця. К. : Основа, 2022
20. Судзуки Д. Т. Дзен и японская культура. — СПб.: Наука, 2003. — 522 с.
21. Судзуки Д. Т. Антология дзен-буддийских текстов. — СПб.: Наука, 2005. — 275 с.
22. Полотнюк Я.Є. Ислам. В кн.: Релігієзнавство. Львів, 2000
23. Торчинов Е.А. Введение в буддологию. – СПб., 2000
24. Хайруллаев М.М., Бахариров Р.М. Абу Абдаллах Ал-Хорезми. – М., 1988
25. Художня культура світу. За р-єю Н.Є.Миропольської. – К., 2005
26. Цветущая вишня. Японские пятистишия. – Ростов н/Д., 2000
27. Черний А.М. Релігієзнавство. – К., 2003
28. Шунмьо Масуно. Спіймай дзен життя. Японські практики, що ведуть до спокою та радості. К., 2020
29. Японія. <https://sites.google.com/site/vseproyaponiu/>
30. Японская гравюра. – М., 2005
31. Японська культура. // <https://sites.google.com/site/nakavaj/my-forms>
32. Японська поезія. <https://www.ukrlib.com.ua/books-zl/bookof.php?id=446>
33. Японська класична поезія.
https://chtyvo.org.ua/authors/Tomita_Moppo/Yaponska_klasychna_poeziia/
34. <http://www.grandars.ru/college/sociologiya/kultura-drevney-yaponii.html>
35. <http://guide.travel.ru/japan/people/traditions/>
36. <http://www.mado-clock.ru/cultural/>
37. <http://historic.ru/books/item/f00/s00/z00000006/st004.shtml>
38. <http://www.langust.ru/review/xeno-ja2.shtml>
39. <http://aensland.narod.ru/Japan/stati/japans04.htm>
40. <http://wunderwaffe.narod.ru/HistoryBook/Kamikaze/02.htm>
41. <http://nihon-go.ru/yaponskiy-harakter-i-yaponskiy-mentalitet/>
42. <http://jamato.ru/samurai/21-kto-takie-samurai-ikh-vospitanie-i-obuchenie>
43. <http://ec-dejavu.ru/s/Samurai.html>
44. http://spiritwarrior.ru/read_chapters/samurai_society.html
45. http://yanko.lib.ru/books/cultur/benedict-chrysanthemum_and_sword=a.htm
46. Пригода Т. Мінімалізм, дзен, карантин у сучасній культурі: спроба усвідомленого споживацтва. / Т. Пригода / Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Науковий збірник. Вип. 35 – Рівне: РДГУ, 2020. - С. 143-149.
47. Пригода Т. Біл Еванс: джаз, українська культура, дзен. / Т. Пригода // Актуальні проблеми розвитку культури, мистецтва та освіти. Збірник матеріалів. Наукові читання (8.12.2020) – Луцьк, 2020. – С. 49-51
48. Пригода Т. М. Культура Сходу: навчально-методичний комплекс / Т. М. Пригода. – Вежа-Друк, 2017. – 28 с.